

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
'הדובדבן שבקצפת' –
הלשון הפיגורטיבית בשירה
פרופ' תמר וולף-מונזון | ספרות עם ישראל
| 13-3140-01

"The Cherry on Top" - Figurative Language in Poetry

שיעור ____ (שיעור, תרגיל, סמינר, סדנה, מעבדה וכד')

____2

תשפ"ו

א + ב ____

ב 18:00-16:00 ____

א 17:50 בתיאום מראש ____

____Tamar.Wolf-monzon@biu.ac.il

סוג הקורס:

היקף נ"ז:

שנת לימודים:

סמסטר:

יום ושעה

שעת קבלה:

מייל מרצה:

קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

כיצד לשון השירה בונה תמונות באמצעות מלים? מהם תפקידיה של הלשון הפיגורטיבית בארגון הרטורי והסגנוני של השיר, ומדוע יש לה חלק מרכזי בבניית משמעויותיו של השיר ובפרשנותו? אלה חלק מהשאלות שתעמודנה לדין במוקד הקורס

מטרות/תוצרי הלמידה

הקורס חותר לבסס ולהעמיק את הכלים הלשוניים לקריאת שירה ולפרשנותה. המתודות והמושגים התיאורטיים ייבחנו מתוך הדגמתם בקורפוס שירים רחב - שיריהם של ח"נ ביאליק, אורי צבי גרינברג, נתן אלתרמן, לאה גולדברג, דליה רביקוביץ, יהודה עמיחי ואגי משעול, הם רק חלק מקורפוס טקסטים רחב, מתקופות שונות, שידון בשיעורים, מתוך הדגשת דרכי ההבניה של הלשון הפיגורטיבית ומשמעויותיה.

הקורס בנוי על הקניית ידע תיאורטי ועל תרגול ויישום של החומר הנלמד.

מומלץ ומוותאם לתלמידי לשון עברית ולתלמידי המגמה לכתיבה יוצרת. פתוח גם כקורס כללי

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

סמסטר א'

1. מאפייניה וייחודה של לשון השירה
2. ליצור תמונות באמצעות מלים - מאפייניה של הלשון הפיגורטיבית
3. ייחודה של הפונקציה הפואטית – המודל של רומאן יאקובסון
4. 'ציר הברירה' ו'ציר הצירוף' כדרכי ארגון
5. שוויוני ערך ויחסי שכנות בין מלים
6. "אני שב לביטויי כנפח לסדנו" - על צירופים כבולים ומשמעויותיהם בלשון השירה
7. מהי מטפורה וכיצד מתרחש המעתק המטפורי?
8. על מסגרת הרפרור וחשיבותו של ההקשר
9. האופי המטאפורי של החשיבה האנושית – תפיסתם של לייקוף וג'ונסון
10. מטפורות פוליטיות ומשמעויותיהן
11. האנשה, החפצה וסינסתזיה

12. על האוקסימורון והזאוגמה כפיגורות רטוריות מרכזיות ב'כוכבים בחוץ' לאלתרמן

13. הדרכה בכתיבת עבודה סמינריונית/מסכמת

סמסטר ב'

1. המטונימיה – תפקידה הרטורי והפיגורטיבי
2. מטפורה, מטונימיה ומה שביניהן
3. כוחו הרטורי והפיגורטיבי של הדימוי
4. לחשוב בדימויים – משיר השירים ועד יהודה עמיחי
5. דרכי הבנייתם של אימאזים בלשון השירה
6. על משמעותם של סמלים – בספרות ובתרבות
7. בין סמל לאלגוריה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
עבודה מסכמת במקום בחינה	80% מהציון הסופי
בחינה בע"פ על העבודה	20% מהציון הסופי
	% מהציון הסופי
	% מהציון הסופי

דרישות הקורס

חובת נוכחות ב-80% מהשיעורים
קריאת ביבליוגרפיה

דרישות קדם

מס' הקורס	שם הקורס

1. בן-שחר, רינה, **הלשון הסגנון ולשון הספרות**, האוניברסיטה הפתוחה, 1990.
2. גולדברג, לאה, "חמישה פרקים ביסודות השירה", בתוך: **האומץ לחולין**, ספריית הפועלים, תשל"ו, עמ' 45-11.
3. הרשב, בנימין, 'תורת המטפורה והעולם השירי', בתוך: **אמנות השירה**, כרמל, 2001, עמ' 57-9.
4. זנדבנק, שמעון, **מִן־שִׁיר – מדריך חשירה**, כתר, 2002.
5. יאקובסון, רומאן, 'בלשנות ופואטיקה', בתוך: **סמיוטיקה, בלשנות, פואטיקה – מבחר מאמרים**, המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, הקיבוץ המאוחד, תשמ"ו, 166-138.
6. -----, 'שני צדדים של הלשון ושני טיפוסים של הפרעות אפאזיות', **שם**, עמ' 167-184.
7. לבנת, זהר. **יסודות תורת המשמעות – סמנטיקה ופרגמטיקה**, האוניברסיטה הפתוחה, 2014.
8. לבנת, זהר, וולף-מונזון, תמר, **טקסט, שפה, משמעות – בקורת ופרשנות**, גל' 38, תשס"ה.
9. לנדאו, דב, **ממטאפורה ועד סמל – היסודות הפיגורטיביים בספרות**, הוצאת בר אילן, 1979.
10. סוברן, תמר. **שדות סמנטיים: עיון בלשני-פילוסופי בקשרי משמעות**, מאגנס, תשנ"ד.
11. -----, **חקירות בסמנטיקה מושגית, מאגנס, תש"ס**.
12. -----, "מגעים בין לשון הדיבור ללשון השירה", **תעודה**, יח, תשס"ג, עמ' 420-395.
13. -----, "לשונה היצירתית של אגי משעול: קווי אפיון בלשניים פואטיים", **העברית שפה חיה**, קובץ ד, הקיבוץ המאוחד, 2006, עמ' 306-281.
14. אגמון-פרוכטמן, מאיה. **לשונה של ספרות – עיוני סגנון ותחביר בספרות העברית**, רכס, תש"ן.
15. Lakoff, G. & Johnson M., *Metaphors We Live By*, University of Chicago Press, 1980